

ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ
ΚΑΡΔΗΝΑΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Κεφ. α' Τὸν σκοπὸν τοῦ τετάρτου βιβλίου ἐκτίθεται καὶ τὸν τῆς μεθόδου ὁ
τρόπον καὶ ἅμα Πλάτωνα διὰ πολλῶν δεικνυσι κρείττω γεγονέναι
ἡδονῆς καὶ σωφρονέστατα βεβιωκέναι.

1,1 Λοιπὸς δὲ δὴ ἡμῖν ὁ πρὸς τὰς τοῦ ὕβριστοῦ τούτου κατὰ τοῦ σω-
U 97^v φρονεστάτου βίου τοῦ Πλάτωνος βλασφημίας οὐκ ἔτι μὲν ἀγών. ἔστι γὰρ
B 67 οὐδεμία δυσχέρεια τὸν ἐκείνου τῶν λόγων συρφετὸν ἀποκλύσαι σαφῶς τε 10
V 162 τὸ μηδὲν ἢ συκοφαντίας ἀνακεκαλυμμένας εἶναι δεῖξαι. ὅπως μέντοι ταῦτα
λέγοντες μὴ δόξαιμεν ἐκείνῳ συνασχημονεῖν, ἡλίου τὰς ἀκτῖνας ὡς τινος
οὕτω τετυφλωμένου πολὺ διέχειν τοῦ σκότους ἀποδεικνύντες, τοῦτο ἡμῖν
ἢ μεγίστη φροντίς, καὶ ἅμα ὅπως διὰ βραγέων ταῦτα ἐροῦμεν τὴν ἀδο-
V 162^v ληστίαν ἐκφεύγοντες, πλεῖστά τε κατ' αὐτοῦ ἐξεμημεκότος τοῦ κατηγόρου 15
καὶ ταῦτα εἰκαίᾳ παλιλλογίᾳ εἰς ἄχρηστον μῆκος ἐκτετακότος. εἰ μὲν γὰρ
τῶν ἐκείνου πάντων μεμνημένοι πρὸς πάντα ἀπολογησόμεθα, ἀμήχανον
ὅσον ἔσται τῶν ῥηθησομένων τὸ πλῆθος καὶ τοῖς ἀναγνωσομένοις ἐπαχθέ-
B 67^v στατον. εἰ δὲ τινα παραδραμούμεθα, ἐνδοῦναι δόξομεν πρὸς τὰς ψευδεῖς
κατηγορίας. πειρασόμεθα μέντοι, εἰ μὲν οἶόν τε, καὶ βραχύτητι χρήσασθαι 20
καὶ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων παραλιπεῖν. εἰ δὲ μὴ δυνατὸν ἄμφω ποιῆσαι,
οὐ δὴ που ἐν γε τῷ παρόντι προτιμητέον βραχυλογίαν τοῦ μήκους. οὐδεὶς
γὰρ οὔτε ἡμᾶς τὸ λεγόμενον ἐπείγων διώκει, οὔτε τοὺς ἀκροατὰς περὶ τὰ
γε τοιαῦτα εἰκὸς ἀποκνῆσαι. καὶ τὰ καλὰ φησι Πλάτων πολλάκις ῥητέον.
κάλλιστον δὲ ἢ τῆς ἀληθείας συνηγορία. ὁ νῦν ἡμῖν πρόκειται. 25

2 Ἐπεὶ δ' αὐτὸν ὡς ἡδονῆς ἤττονα διαβάλλει καὶ ἡδονῆς μάλιστα τῆς
περὶ ἀφροδίτην εἶτε κατὰ φύσιν τῆς γυναικῶν εἶτε παρὰ φύσιν τῆς παίδων
ἀρρένων αἰσχίστης παρὰ πᾶν δίκαιον κατηγορεῖ, ἐκ τε Φαίδρου καὶ Συμ-
ποσίου καὶ τῶν Νόμων αὐτοῦ, ὡς οἴεται, τοῦτο δεικνύς, καὶ ταῦτα ἐν
πολλοῖς τῶν αὐτοῦ λόγων ἀκρατῶς ἀνακυκλοῖ, πρὸς τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὸν 30
λόγον πρότερον ποιησόμεθα, πρῶτα μὲν τὴν αὐτοῦ σωφροσύνην καὶ ἐπι-
εΐκειαν καὶ χρηστότητα τρόπων ἐκ τε τῶν αὐτοῦ εἴτ' ἐν Νόμοις εἶτε ὅπη
δὴ ποτε λόγων εἶτε ἐπαινοῦντος ἀρετὴν καὶ ψέγοντος κακίαν εἶτε συμβου-
λεύοντος καὶ προτρέποντος ἢ ἀποτρέποντος εἴτ' ἐπιτάττοντος εἰρημένων
δεικνύντες. αὐτὸς τε γὰρ ὁ κατήγορος ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν τῷ σοφωτάτῳ 35
Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην κρίνεσθαι δίκαιοι καὶ ἄλλως τάναντιώτατα κατὰ
Πλάτωνος τῆ κοινῇ πάντων δόξῃ καὶ περὶ αὐτοῦ φήμη λέγων ἐκ μόνων

BESSARIONIS
CARDINALIS NICENI ET PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI
IN CALUMNIATOREM PLATONIS
LIBER QUARTUS.

5 Cap. I. Platonem ab omni voluptate mundum fuisse.

Superest, ut de contumeliis, iurgiis ac maledictis, quibus Platonem **1, 1**
adversarius insectatur, agamus. Neque enim hoc loco deserendus est vir
singulari ac paene divina virtute praeditus, nec permittendum, ut praeter
ius fasque ab homine iniquissimo laceretur. Quamquam hunc locum, ex
10 quo alioquin laudes Platonis facile dilucescerent, difficilem tractatu facit
temeritas maledici hominis — Quis enim dumtaxat vir modestus et gravis
possit sine pudore ea scelera nominare, quae adversarius tam foede ac
turpiter de moribus Platonis fingens adducit? Auget vero difficultatem
loquacitas hominis prope immensa, quae vix comprehendi nisi oratione
15 longissima potest —, verumtamen conabor ita agere, ut nec defensio ne-
cessaria praetermissa esse videatur et, quae ab adversario sparsim ac
tumultuarie dicta sunt, quanto honestius et brevius poterō, attingam.
Quodsi forte contigerit ob nimiam adversarii loquacitatem trahi me ali-
quando longius, quam vellem, erit certe iusti et humani viri officium
20 mihi ignoscere et dare hoc Platoni, ne molestum sit pro tanto viro ad-
versus summam iniuriam nobis aures praebere, quippe res honestas non
modo explicandas latius, sed etiam saepenumero repetendas Platonis, quem
defendimus, sententia est. Quae autem res esse aut dici honestior potest
quam defensio veritatis? Hanc nos pro Platone facile libenterque sus-
25 cepimus, ne in hominem tam magnifice de hominum genere bene meritum
parum grati esse videremur.

At quoniam adversarius voluptatem imprimis Platoni obiicit et eam **2**
maxime voluptatis partem, quae in rebus venereis consistit, studetque
imprimis Platonem ostendere incontinentem et obscenis deditum volup-
30 tatibus fuisse, nos quoque hunc locum primum aggrediamur et, in quo
libentius ille versatur, ei primum occurramus. Postquam igitur ita ad-
versario placet, ut ex iis, quae de moribus a Platone atque Aristotele
scripta sunt, utrius vita honestior fuerit, iudicetur, Platonisque vitia ex-

1 U superscriptio Ἐλέγχων τῶν κατὰ Πλάτωνος, τρίτος. B M Z sine superscriptione
| 15 ἐξεμημεκότος scripsi ἐξημεκότος codd. | 30 ἀνακυκλοῖ B V M φλυαρεῖ U

τε αὐτοῦ τῶν λόγων, ὡς οἶεται, ἱκανῶς αὐτὸν ὄνειροπολεῖ παριστάς. εἰκό-
τως ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων πρῶτον πᾶν ἀποδειχθήσεται τούναντιον. ἔπειτα
δὲ καὶ τῆς τῶν φθασάντων ἡμᾶς σοφῶν τε καὶ ἱστορικῶν μαρτυρίας πᾶσαν
ἀρετὴν αὐτῷ μαρτυρούντων τοῦτ' αὐτὸ βεβαιωσόμεθα. μεθ' ἧ καὶ τὰ κατη-
V 163 γόρου ἐλέγξομεν, τὰ μὲν ἀναφανδὸν ψευδομένου, τὰ δ' οὐ συνιέντος ὅτι 5
λέγει, τὰ δὲ περιφανῶς κακουργοῦντος. ἔσται δὲ διὰ ταῦτα ὁ περὶ τοῦτο
τὸ μέρος ἀπόλογος μακρὸς ἀναγκαίως, ἐπεὶ καὶ τῷ συκοφάντῃ πᾶσα ἡ
κατὰ Πλάτωνος βίβλος τούτου πλήρης ἐστὶ τοῦ μιάσματος, πανταχῇ τῶν
λόγων ἄνω καὶ κάτω ταῦτα παλιλλογοῦντι.

α Ὡς μὲν οὖν σωφρονέστατος αὐτῷ ἐγεγόνει ὁ βίος καὶ πρὸς πᾶσαν 10
U 98 αἰσχρὰν ἡδονὴν παρατεταγμένως τε καὶ καρτερούντως εἶχε, πανταχοῦ τῶν
B 68 αὐτοῦ λόγων ἔστιν εὐρεῖν. οἷς διχβάλλει μὲν πᾶσαν κακίαν, διαβάλλει δὲ
ἀκρασίαν τε καὶ ἡδονὴν τὴν αἰσχρὰν καὶ πᾶσαν ἀκολασίαν. διαβάλλει δὲ
καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν τε καὶ νομοθετῶν τοὺς ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς
ἐφέντας εἶθ' ὡς ἐλλογίμων ἀνδρῶν ἢ καὶ θεῶν αὐτῶν τοιαύτας πράξεις 15
διηγούμενους εἶθ' ὡς τοῖς οὕτω βιοῦσιν εὐδαίμονα ἰσχυρίζομένους τὸν βίον
εἶτ' ἄλλη πῆ ἐνδόντας βλακεία τε καὶ τρυφῇ. καὶ οὕτως αὐτοὺς διαβάλλει,
ὡς ἐκ τῆς αὐτοῦ πόλεως εἰς ἄλλην αὐτοὺς ἀπαπέμπειν πόλιν, μῦρον κατὰ
τῆς κεφαλῆς καταχέας καὶ στέφας ἐρίω, τοὺς τε νέους εὐθύς ἐκ παιδὸς
τῆς ἐκείνων ἀναγνώσεως ἀπέργειν, μήποτε ψυχαῖς μαλακαῖς ἢ ἢ πονηρὰ 20
ἀπομαζάμενοι καὶ τὸν ἐφεξῆς βίον αἰσχίστα διάγοιεν, εἰς θεοὺς κριτὰς καὶ
ἀνθρώπων τοὺς σοφοὺς τε καὶ εὐδαίμονας εἶναι δόξαντας τὰ τοιαῦτα ἀνα-
φέροντες. εἰ γὰρ τὰ αἰσχροῦ τε καὶ δειλὰ καὶ ἄδικα καὶ ὅλως τὰ κακίαν
ἐμποιοῦντα θεοῦς τε καὶ τοὺς ἐπαινουμένους τῶν παλαιῶν πεπραχότας οἱ
νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν καὶ μὴ καταγελοῦν ὡς ἀναξίως λεγομένων, σχολῇ 25
γε ἂν ἑαυτὸν γέ τις αὐτὸν ἀνθρώπον ὄντα ἀνάξιον ἡγήσαιοτο τούτων καὶ
ἐπιπλήξειεν, εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ τοιοῦτον ἢ λέγειν ἢ ποιεῖν.

β Εὐρήσεις ταῦτα διὰ πολλῶν ἐν Πολιτείαις λεγόμενα, ἐν Νόμοις, ἐν
U 98 τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ διαλόγοις, ὅπου λόγος τις γίνεται περὶ τούτων. ἐν οὖν
τῷ τῶν Πολιτειῶν τρίτῳ μετὰ πολλὰ τοιαῦτά γε ἄριστα καὶ θειότατα εἰρη- 80
μένα καὶ οἷσις λόγοις, τὴν ἢ ἂν οἱ νέοι παιδευόμενοι μουσικὴν γενναῖοί
τε καὶ εὐήθεις ἀποβαῖεν, συγκεῖσθαι δεόν, περὶ σωφροσύνης ἰδίᾳ καὶ ἐγκρα-
V 163 τείας καὶ ἡδονῆς ἀξίως τῆς ἑαυτοῦ μεγαλονοίας καὶ ἀρετῆς παραδίδωσι,
σώφρονας εἶναι θέλων τοὺς νέους καὶ τοῖς ἀρχουσιν ὑπηκόους, αὐτοὺς δ'
ἀρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδᾶς ἡδονῶν. ὅθεν 115
διὰ μὲν τὴν σωφροσύνην ἐγκρίνων τῶν Ὀμήρου ἐκεῖνα τὰ ἔπη·

»τέττα, σιωπῇ ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιτείθεο μύθῳ«

καὶ ὅσα ὅμοια, ἀποκρίνει τό·

»οἴνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοισα«.

διὰ δὲ τὴν περὶ πότους καὶ ἡδονᾶς ἐγκράτειαν τὸ κάλλιστον εἶναι πάντων, 40
ὅταν παραπλεῖαι ὡς τράπεζαι·

1 ὄνειροπολεῖ B V M] οἷον παραπαίων ληρεῖ M | 9 παλιλλογοῦντι B V M] ληροῦντι M
26 γέ τις αὐτὸν om. M

plicaturum se ex illius operibus ostendit et ita, quantum in se est, molitur, primum libri ipsi Platonis a nobis in medium proferendi sunt, ex iisque, quid ille de virtute, moribus, honestate praecipiat, moneat, consulat, perspiciendum. Mox vero ab iis, qui ante nos fuerunt, doctissimis viris
 6 testimonium petendum est. Tum ad rationes adversarii plane falsas ac temeritatis et impudentiae plenas veniendum, ut videre omnes manifestissime possint hunc, quae scribit, partim fingere, partim animi malignitate pervertere.

Platonis itaque vitam continentissimam fuisse, abhorruisseque eum
 10 semper ab omnibus corporis voluptatibus licet in omnibus eius sermonibus animadvertere. Ubique enim virtutem mirifice laudat. Contra vero vitia reprehendit et ipsam imprimis, de qua agimus, voluptatem ita insectatur, ut non tam philosophi, quam severissimi cuiusdam censoris officio fungi videatur. Multi profecto, quid virtus esset et quae sint eius officia, scripsere,
 15 sed nemo tanto studio, tanta facundia, tanta erga genus humanum benevolentia et caritate ita invitat, hortatur, consulit, excitat ad virtutem, ut Plato facit. Quod non verbis quidem nos fingimus, ut adversarius scelera, sed facile discerni potest, quoniam haec in eius libris varie, apte, graviter, accommodate tractentur, cum vetustos poetas seu legum auctores
 20 reprehendat, qui inhonestis voluptatibus locum aliquem reliquerint, quando vel summum hominis bonum voluptate definierint vel illustrium virorum aut etiam deorum voluptates narraverint vel quovis alio modo ea visi sint probare, quae ad turpem voluptatem referri possunt. Hinc cum ratione, qualis esse debeat rei publicae status, firmaret, poetas censuit urbe de-
 25 pellendos esse nec iuventuti permittendum, ut eorum libros lectitarent, ne tenerae adhuc mentes deorum sive heroum auctoritate permotae his moribus corrumpentur, quos abolere postea validior aetas non posset. Nam si vel stuprum vel aliquod huiusmodi scelus a diis patratum serio adolescentes audierint, parum abstinere poterunt, cum homines sint, ne
 30 simile aliquid committant, quando id referre possint ad excellentes auctores.

Haec cum pluribus aliis in locis, tum tertio de Re publica libro a
 Platone scribuntur, ubi cum permulta de officiis quasi divinitus disseruisset, et quem ad modum musica eruditi iuvenes clari possent evadere, tum de modestia, temperantia, continentia seorsum praecipit et hortatur.
 35 Modestiam itaque et temperantiam imprimis magnopere excolendam censet, ut iuvenes senioribus et principibus civitatis obtemperent, voluptatibus resistent, libidinem, id est cibi ac potus rerumque venerearum usum devitent. Probat ad modestiae officium illa Homeri:

»Mi iuvenis taceas et nostra amplectere dicta«

40 et reliqua similia. Reprobat illa:

»Ebrie, cui catuli sunt lumina cordaque cervi«.

Illa quoque tamquam contra officium continentiae dicta reprehendit:

30 cf. Plat. Pol. III. 389 e. | 37 Hom. Ilias Δ 412. | 39 Hom. Ilias Α 225.

»σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρατῆρος ἀφύσσω
B 68^v οἴνοχόος φορέησι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν«.

καὶ τό·

»λιμῶ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμου ἐπισπεῖν«.

διὰ δὲ τὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια ἡδονῆς νίκην ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου ἐξα- 6
λείφειν οἴεται δεῖν, οἷς (ἱστορεῖ) τὸν Δία καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε
καὶ ἀνθρώπων, ὡς μόνος ἐγρηγορώς αἰ ἐβουλεύσατο, τούτων ἀπάντων ῥαδίως
ἐπιλανθανόμενον διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα

U 99 ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε μὴδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ
που βουλόμενον χαμαὶ ξυγγίνεσθαι καὶ λέγοντα, ὡς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας 10
ἔχεται, ὡς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους »φίλους λήθοντε
τοκῆας«. τὸν τε Ἄρεος καὶ Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἡφαίστου δι' ἕτερα τοιαῦτα
δεσμὸν ἀποκρίνει. ἐγκρίνει δὲ τὰ πρὸς καρτερίαν ἄγοντα, οἷον καὶ τό·

»στῆθος δ' ἐπιπλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ.

τέτλαθι δὴ, κραδίη. καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης«. 15

καὶ ἐφεξῆς προῖων ἐπαινεῖ μὲν τὰ πρὸς ἀρετὴν ἀνάγοντα, ἀποδοκιμάζει δὲ
ὅσα κακίαν ἐμποιεῖν δυνατὰ καὶ τοῖς ἀκούουσι βλαβερά. »πᾶς γὰρ ἑαυτῶ,
φησί, συγγνώμην ἔξει κακῶ ὄντι, πεισθεὶς ὡς ἄρα τοιαῦτα πράττουσί τε
τε καὶ ἐπράττον καὶ οἱ θεῶν ἀγχίσποροι, Ζηνὸς ἐγγύς.« »καὶ τούτων ἕνεκα
παυστέον, φησί, τοὺς τοιούτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν εὐχέρειαν ἐντίκτωσι 20
τοῖς νέοις πονηρίας.«

5 Καὶ προῖων περαιτέρω τοὺς φύλακας αὐτῶ βούλεται μὴδὲν ἄλλο
V 164 ἐπιτηδεύειν, ἢ ἄπερ εἰς ἐλευθερίαν τῆς πόλεως φέρει, μὴδ' ἕτερόν τι μῆτε
πράττειν μῆτε μιμεῖσθαι. »ἐὰν δὲ μιμῶνται, φησί, μιμεῖσθαι τὰ τούτοις
πρῆσῆκοντα εὐθύς ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σώφρονας, ὀσίους, ἐλευθέρους εἶναι, 25
καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα. τὰ δὲ ἀνελεύθερα μῆτε ποιεῖν μῆτε δεινούς εἶναι
μιμήσασθαι, μὴδὲ ἄλλο μὴδὲν τῶν αἰσχυρῶν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ
εἶναι ἀπολαύωσιν. ἢ οὐκ ἦσθησαι, ὅτι αἱ μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρω

U 99^v διατελέσωσιν, εἰς ἔθνη τε καὶ φύσιν καθίστανται καὶ κατὰ σῶμα καὶ φωνὰς
καὶ διάνοιαν;« »οὐκ ἐπιτρέψομεν οὖν, ὧν φαμεν κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτούς 80
γενέσθαι ἀνδρας ἀγαθοὺς, γυναῖκα μιμεῖσθαι ἀνδρας ὄντας ἢ νέαν ἢ
πρεσβυτέραν ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγα-

B 69 λαουχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσι καὶ
θρήνοις ἐχομένην· κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρῶσαν ἢ ὠδίνουσαν, πολλοῦ γε καὶ
δεήσομεν.« »οὐδέ γε ἀνδρας κακοὺς, ὡς ἔοικε, δειλοὺς τε καὶ τὰ ἐναντία 85
πράττοντας, ὧν νῦν δὴ εἶπαμεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμωδοῦντας ἀλλή-
λους καὶ αἰσχυρολογοῦντας, μεθύοντας ἢ καὶ νήφοντας, ἢ καὶ ἄλλα ὅσα οἱ
τοιούτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἀμαρτάνουσιν εἰς αὐτούς τε καὶ ἄλλους.
οἴμαι δὲ οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὐτούς ἐν λόγοις οὐδ' ἐν

6 ἱστορεῖ *supplevi ex vers Lat.* | 19 ὧν ἕνεκα *Burnet* | 25 εἶναι *Burnet om.* | 28 ἀπο-
λαύσωσιν *Burnet* | 80 κατὰ τὴν διάνοιαν *Burnet* | οὐ δὴ *Burnet* | οὖν *Burnet om.* | 86 εἶπα-
μεν *codd* εἶπομεν *Burnet* | κακηγοροῦντας U κατηγοροῦντας B V M

1 Hom. Odyss. ι 9 sq. | 4 Hom. Odyss. μ 342. | 11 Hom. Ilias Ξ 296. | 14 Hom.
Odyss. υ 17 sq. | 17 Plat. Pol. III. 391 e. | 24 Plat. Pol. Ili. 395 c—396 a.

»Nulla, crede mihi, res mensa suavior illa est,
quae Cererem Bacchumque simul carnesque ministret«.

Item illud:

»Quam parit atra fames, dirum est heu morte perire«.

5 Improbanda etiam illa eiusdem poëtae censet, in quibus Iovem usque
adeo libidine incensum narrat, ut omnium rerum, quas optimo consilio
agendas statuerat, oblitus, cum primum Iunonem vidit, ita arserit, ut ne
tantisper quidem potuerit differre, quoad domicilium ingrederentur, sed
humi, ubi forte erant, uxorem amplexus desiderium explere voluerit fassus
10 nunquam se amore ardentius concitatum, etiam eo tempore, quo primum
mutuo amplexu clam, ne quid parentes sentirent, coniuncti fuerant. Martis
etiam et Veneris foedos amores et vincula a Vulcano instructa apud
eundem poëtam reprehendit. Ea autem, quae animi magnitudinem, con-
stantiam et patientiam declarant, vehementissime laudat, quale illud est
15 eiusdem poëtae:

»Intendens animum percusso pectore fatur.

Fortiter ista feras, iamiam graviora tulisti«.

Tum latius imitari suadet, quae ad virtutem perducunt, vitare autem, quae
parere vitium possunt aut detrimentum iis, qui audiunt, afferre. Quo in
20 loco maiorem in modum poëtarum carmen detestatur, qui de diis turpiter
atque inhoneste locuti sunt et suaves potius atque iucundi quam honesti
et utiles esse voluerunt.

A custodibus deinde suae civitatis nihil aliud curandum censet praeter
ea, quae ad conservandam rei publicae libertatem pertineant. Hoc unum
25 officium, hanc solam provinciam illis mandat et exemplar, quod aut imiten-
tur aut fingant, proponit. »At si quid praeterea fingendum est, inquit, fingi
continuo a pueritia oportet, quae officio convenient, videlicet animi
magnitudinem, constantiam, fortitudinem, fidem, temperantiam, modestiam,
continentiam, religionem et reliqua, quae mores ingenuos ac liberales in-
30 stituant. Res autem illiberales et inhonestae et turpes neque agenda
neque fingendae sunt, ne fictione huiusmodi eorum, quae fingunt, habitum
conciant. An nescis, inquit, eam vim simulationis esse, ut, si a pueritia
longius perseveret, mores naturamque constituere et animi et vocis et
corporis possit?« »Hominibus igitur, quibus consulimus et mores ingenuos
35 comparari probamus, minime concedimus simulare vel mulierem vel
iuniorum vel senioreum vel litigantem et maledicentem vel se iactantem et cum
diis immortalibus contendentem vel suas calamitates deplorantem ac multo
minus aegrotantem aut amantem aut parturientem.« »Nec vero improbos viros
et contraria his rebus, quas superius laudavimus, agentes, maledicos, petu-
40 lantes, contumeliosos reliquosque, qui rem turpem vel agunt vel loquuntur.
Denique nullum facinus, quod ab homine improbo vel contra se vel
contra alios inferatur, simulandum est. Quin etiam mente captos effingere
vel in agendo vel in loquendo nequaquam tutum opinor. Cognoscendi

ἔργοις. γνωστότεον μὲν γὰρ καὶ μαινομένους καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ποιητέον δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμητέον.» καὶ τᾶλλα ὅσα περὶ τῶν τοιούτων φησὶ πλείστων γε ὄντων.

6 Οὐ γὰρ δὴ πάντα παραγραπτέον ἐνταῦθα, ἐξὸν ἀρχὰς ἐντεῦθεν παραλαβοῦσιν αὐτοῖς ἐντυχεῖν τοῖς βιβλίοις. οὕτως ἐνδίδωσιν ἡδονῇ Πλάτων, 5 οὕτως εἶκει κακία, οὕτω μοχθηρίας τρόπων καὶ βδελυρίας αὐτῷ ἐμέλησεν, ὡς οὐτοσί μῆδ' ἑαυτὸν ἢ τὴν ἀνθρωπείαν αἰδεσθεῖς φύσιν οὕτω φανερώς αὐτοῦ καταψεύδεται, ὅς γε οὐ τοὺς ἄλλους αὐτῷ τῶν πολιτῶν μόνων σεμνό-
 U 100
 V 164^vτερον ἢ κατὰ στρατιώτας βίον βιοῦν μέλλοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς φύλακας αὐτοῦ στρατιώτας γε ὄντας τῶν τε ἄλλων κακῶν, πάσης τε ἡδονῆς οἷους 10 κρατεῖν εἶναι παιδεύει καὶ οὕτως ὡς οὐχ ὅπως ἐρᾶν, ἀλλ' οὐδὲ ἐρῶντας μιμεῖσθαι προτρέπει, ἀλλὰ γινώσκειν μὲν πονηροὺς καὶ γυναῖκας καὶ ἄνδρας συγχωρῶν, ποιεῖν δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμεῖσθαι ἐνδιδούς. καίτοι τοῖς γε στρατιώταις καὶ μᾶλλον τὰ γε τοιαῦτα ἐφεῖσθαι τε καὶ πράττεσθαι καὶ Ἄριστοτέλης ἡμῖν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν αὐτοῦ Πολιτικῶν μαρτυρεῖ, τὰ 15 πολλὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολεμικῶν γενῶν γυναικοκρατεῖσθαι φάσκων »ἐξω Κελτῶν ἢ κἂν εἴ τινες ἕτεροι φανερώς τετιμήκασι τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίαν. ἔοικε γὰρ ὁ μυθολογήσας πρῶτος οὐκ ἀλόγως συζευξαι τὸν Ἄρην πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἢ γὰρ πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται κατακώχιμοι πάντες οἱ τοιοῦτοι.» ἀλλὰ 20 Πλάτων καὶ τούτους σωφρονεῖν ἐπιτάττει. ἐπεὶ δὲ μάρτυρα ἐνταῦθα Ἄρι-
 B 69^vστοτέλη ἐκαλέσαμεν τοιαῦτά γε περὶ τῶν πολεμικῶν γενῶν λέγοντα, μεταξὺ ἀνεμνήσθην, τί ἂν ἡμῖν οὐτοσί κατὰ Πλάτωνος εἶπε, πόσα ἂν ἐβόησε καὶ ἐκεκράγει, οἷον ἂν διερράγη βοῶν, λοιδορῶν, βλασφημῶν, κατηγορῶν αὐτόν, θεοὺς καὶ ἀνθρώπους ἐπικαλούμενος, οὐρανόν τε καὶ γῆν μιγνύων καὶ 25 πάντα ἄνω καὶ κάτω κυκῶν, εἰ τοιοῦτόν τι Πλάτων οὕτως ἀνακεκαλυμμένως εἰρήκει, εἰ ἐδόκει καὶ οἰστισιοῦν τῷ τοιούτῳ λεκτικῷ τρόπῳ τὰ γε
 U 100^vτοιαῦτα μιάσματα συγχωρεῖν.

7 Ὅς γε πᾶν τούναντιον πάντῃ κρατεῖν οὐ τῆς γε μυσαρωτάτης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς πάσης τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια ἡδονῆς, οὐ τὸ βουλευόμενον 80 μόνον καὶ κύριον τῆς πόλεως μέρος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ προπολεμοῦν βουλόμενός τε καὶ πείθων καὶ μὴ πειθόμενους αὐτοῦς ἀναγκάζων καὶ οἷς ἂν τοιοῦτοι γένοιντο ἐπιτηδεύμασί τε καὶ μαθήμασι παραδιδούς τὴν τούτου συκοφαντίαν οὐκ ἀπέφυγεν, εἰ καὶ μηδεὶς αὐτῷ τῶν γε τοιούτων λόγος. οὕτω γὰρ πᾶσαν ἀκολασίαν μισεῖ, ὡς καὶ προῖων ἐν αὐτῷ τῷ τῶν Πολιτικῶν 85 τρίτῳ οὐ ποιηταῖς μόνον τὰ τοιαῦτά γε ποιεῖν καὶ λέγειν οὐκ ἐγχωρεῖ,
 V 165 ἀλλ' οὐδὲ τοὺς βαναύσους τούτους δημιουργοὺς καὶ τεχνίτας ἐᾷ τοιαῦτα ποιεῖν. φησὶ γάρ· ἢ ἂρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατητέον καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἡθους μόνον ἐμποιεῖν τοῖς ποιήμασιν ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον 40 καὶ διακωλυτέον τὸ κακόηδες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον μήτε ἐν εἰκόσι ζώων μήτε ἐν οἰκοδομήμασι μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν, ἢ ὁ μὴ οἶός τε ὢν οὐκ ἐατέος παρ' ἡμῖν

sunt enim et mente capti et moribus depravati, non modo viri, sed etiam mulieres, effingendi vero non sunt.« Haec et alia pleraque Plato de ingenuis moribus scribit. Sed plura afferre in praesentia longum esset.

Satis sit haec breviter tetigisse quasi indicium quoddam, unde
 5 cetera et peti et sumi facile possint. An igitur Plato voluptati se vitiisque permittit? An scelera probat? An meretur haec a tali homine de se dici? Qui non modo ceteros cives, qui honestius quam milites solent vivere, sed ipsos etiam custodes, qui milites sunt, ita erudiendos censet, ut cum a ceteris malis, tum a voluptate imprimis abstineant nec solum amore
 10 inflammari se minime sinant, sed etiam amantes non simulent, qui cognoscere quidem vitiosos permittit, sed agere quicquam more vitiosorum ne per simulationem quidem et iocum aut ludum concedendum existimat. Atque in militibus plus licentiae esse Aristoteles quoque secundo Politicorum libro fatetur: »Maior pars, inquit, nationum militarium strenu-
 15 arumque libidini mulierum dedita est, exceptis Gallis et si qui alii aperte mulieribus mares anteposuerunt. Et certe, qui primus fabulam finxit, non sine causa Martem cum Venere videtur coniunxisse. Universum enim id hominum genus puerorum aut mulierum avidissimum est.« At Plato eos quoque servare temperantiam iubet. Sed facit hoc testimonium Ari-
 20 stotelis, quod modo adduxi, ut mecum cogitem, quid adversarius ageret in Platonem, quomodo eum urgeret, insectaretur, clamaret et tam nefarium scelus notari ab omnibus flagitaret, si quid tale ab eo dictum fuisset, quale militibus Aristoteles sine aliqua detestatione permittit, quasi parum ad rei venereae libidinem intersit, mulieremne aliquis an marem expetat.

25 Verum Plato non, in quibus vitiis versentur milites, narrat nec fabulae auctoritate sceleris usum comprobatur, sed auctores huiusmodi fabularum detestatur atque e re publica eiicit. Milites autem non minus quam ceteros honestissimos cives et principes rei publicae non modo a tam nefando scelere, sed a quavis venerea voluptate iubet abstinere et, quo pacto ita
 30 vivere possint, docet, pervicaces digno supplicio auctoritate legum constringit. Nec poëtis modo, ne quid flagitiosum narrent, interdicit, sed etiam fabris, ut sunt fictores, pictores, excussores et ceteri id genus, ne quid tale repraesentent. Sic enim eodem de Re publica scribit. »Num igitur poëtas solum monere debemus et cogere, ut bonorum morum exempla
 35 carminibus suis praebeant, alioquin apud nos carmen non componant, an ceteris quoque opificibus vetandum est, ne quid perverse, libidinose, lascive, illiberaliter, turpiter vel in imaginibus statuisque animalium vel in aedificiis aut in quovis alio opere faciant, ne nostri custodes, dum in

5 παραλαβοῦσιν B V M λαβοῦσιν U | 7 οὔτοι B V M ὁ ταλαίπωρος οὗτος U | 10 ἡδονῆς] U *add.* καρτερεῖν | 23 οὔτοι B V M] ὁ βασικανός οὔτοι U | ἀν ἐβόησε U ἀνεβόησε B M ἀν ἀνεβόησε V | 24 ἐκεκράγει B M V ἐκράγει U | οἷον ἀν διεκράγη V *om.* | κατηγορῶν B V M κακηγορῶν U | 34 συκοφαντίαν B V M] U *add.* καὶ βδελυρίαν | 39 μόνον *Burnet om.*

15 Arist. Pol. β 9. 1269 b, 26—31. | 38 Plat. Pol. III. 401 b. c.

- δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι τρεπόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες ὡσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ ἐκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοι τε καὶ νεμόμενοι, ἐν τι ξυλιστάντες λανθάνωσι κακὸν μέγα ἐν τῇ
- U 101 αὐτῶν ψυχῇ;» καὶ περαιτέρω συλλογίζεται τὴν ὑπερβάλλουσαν ἡδονὴν ἅτε ἐκφρονα ποιοῦσαν τὸν ἠττημένον αὐτῆς. σωφροσύνη μὲν οὐδὲν ἔχει 5 κοινόν, ὕβρει δὲ καὶ ἀκολασίᾳ. ἡδονῆς τε τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια μηδε-
- B 70 μίαν εἶναι ὀξυτέραν οὔτε μανικωτέραν. καὶ τὰ αὐτῆν οὐ προσοιστέον, ἅτε μανικὸν καὶ ἀκόλαστον. ἔτι τε προῖων ἐκεῖνόν φησιν ἄρχοντα καὶ φύλακα καταστατέον τῆς πόλεως, ὅς εἰς δειματ' ἄττα κομιζόμενος καὶ εἰς ἡδονὰς αὐτῷ μεταβαλλόμενος κἂν ταύτοις πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸς ἐν πυρὶ 10 βασανιζόμενος »δυσγοῆτευτος καὶ εὐσχήμων καὶ ἐν πᾶσι φαίνεται φύλαξ ὧν αὐτοῦ ἀγαθός«. τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ἀποκριτέον.
- Ἐν γε μὴν τῷ ἐνάτῳ Πολιτειῶν »τῶν μὴ ἀναγκαίων ἐπιθυμιῶν« τὰς περὶ τε ἀφροδίσια καὶ μαιφονίαν καὶ τὴν γαστρὸς πλησμονὴν παρανόμους εἶναι φησι καὶ »ἀγρίους καὶ θηριώδεις« καὶ μήτε »ἀνοίας μήτε ἀναισχυν- 15 τίας ἐλλειπούσας« οὐδέν. καὶ προῖων τριττὴν μὲν εἶναι τὴν ἡδονὴν φησιν, ὡς καὶ ἡ ψυχὴ τριμερῆς, ἐκάστῳ μέρει μίαν ἰδίαν. μόνην τε τὴν φρονήσεως καὶ τοῦ λογιστικοῦ ἡδονὴν ἡδίστην εἶναι. »τριῶν γάρ, λέγων, οὐσῶν τῶν ἡδονῶν ἢ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, ᾧ μανθάνομεν, ἡδίστη ἂν εἴη. καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἡδιστος. ἢ δὲ τῶν ἄλλων 20
- V 165^v ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου οὐδὲν παναληθῆς ἐστὶν οὐδὲ καθαρὰ, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις.« »οἱ γὰρ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἀπειροὶ, εὐωχίαις καὶ
- U 101^v τοῖς τοιοῦτοις ἀεὶ ξυνόντες, κάτω, ὡς ἔοικε, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονται τε καὶ ταύτῃ πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ 25 ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα τῆς τούτων πλεονεξίας λακτιζόντες καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασι τε καὶ ὀπλαῖς ἀποκτινύουσι δι' ἀπληστίαν ἅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὄν οὐδὲ τὸ στέγον 80 ἑαυτῶν πιμπλάντες.« καὶ συμπεραινόμενος· τὸν νοῦν ἔχοντα, φησί, πάντα πρῶτον μὲν τὰ μαθήματα δεῖ τιμᾶν, οἷς »ὄλη αὐτοῦ ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἕξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη«, »ἔπειτα τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφήν, οὐθ' ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τε- 85 τραμμένος ζῶν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγιείαν βλέπων, οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων,
- B 70^v ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιῆς ἢ καλὸς ἔσται, εἰ μὴ καὶ σωφρονήσῃ μὲν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα συμφωνίας ἁρμοστούμενος φαίνεται.»

- Κρινάτω τοίνυν ὁ τούτοις ἐντυγχάνων, εἰ ἡδονῶν ταῖς ἀισχίσταις ἐνοχὸς 40 Πλάτων, ὁ ταιαυτὰ γε περὶ αὐτῶν λέγων, ὁ οὕτως αὐτὰς κακίζων, ὁ θηρι-

1 τρεπόμενοι *codd.* τρεφόμενοι *Burnet* | 11 καὶ ἐν πᾶσι) *Burnet om.* καὶ | 18 τοῦ λογιστικοῦ B V M] U^x *corr.* ex τῶν λογιστικῶν | 22 γάρ] ἄρα *Burnet* | 24 πρὸς τὸ U πρὸς τί B V M | 27 εἰς τραπέζας *Burnet.*

exemplis versantur vitiosis quasi per herbas noxias vagantes paulatim ad id animum adhibeant et quasi ex tanta copia metentes quotidie aliquid malum usque ad summum imprudentes augeant?« Post haec ita de voluptate ratiocinatur: »Cum propter immodicam voluptatem hominem de statu
5 suae mentis labi contigerit, nullum cum prudentia, modestia, temperantia, commercium habet voluptas, sed comes est luxuriae, dementiae et temeritatis. Voluptate autem venerea nulla est vehementior.« Quocirca repudiandam esse omnino huiusmodi voluptatem arbitratur ut pestem quandam animi rationisque perniciem. Quin etiam talem principem atque custodem per-
10 ficiendum censet, qui in rebus formidabilibus et vario voluptatum genere constitutus et quasi aurum in igne probatus, tamen constans evaserit integer, honestus et sui ipsius custos egregius. Qui autem talis non fuerit, eum omnino dimittendum.

In nono etiam eiusdem libri volumine libidines rei venereae et
15 cruoris et gulae iniquas esse inquit, immanes, efferas. Tum etiam triplicem esse voluptatem pro triplici animi parte, ut singulae voluptates singulis animi partibus conveniant. Ex his unam esse suavissimam, qui in prudentia et ratione sita est. »Cum enim triplex sit, inquit, genus voluptatis, suavissimum id est, quod parti animi, qua discimus et erudimur, tribuendum
20 est. Et homo, in quo ea pars praecipue dominatur, suavissime vivit. Ceterorum autem voluptates non verae neque sincere sunt, sed quasi umbratiles. Homines enim prudentiae et virtutis expertes epulis et aliis huiusmodi deliciis obruti humi detinentur et, si aliquando paululum emer- serint, non amplius quam interpositam partem attingunt. Sicque tota vita
25 aberrant nec parte inferiore unquam superata superiorem illam et vere excelsam aut attingere aut suspicere possunt nec rei verae cognitione se satiant aut integram, firmam sinceramque voluptatem degustant, sed more pecudum proni humum semper spectant et terrestres mensas secuti se cibis ingurgitant et rebus venereis involvuntur, quarum rerum cupiditate
80 alterutrum calcitrant et cornibus aut unguibus ferreis se invicem percutientes interimunt, utpote qui gustum rei verae nullum habent, cibo partem sui animi integram exsaturantes.« Postremo: »Qui recte sibi consulit, inquit, primum disciplinas colere debet, quibus animus totus meliore natura infor- matus habitum recipit meliorem et prudentiam, iustitiam temperantiamque ac-
85 quirat, tum corporis habitudinem et vitae cultum curare, non quem admodum voluptati ferinae deditus vitam degat aut quem ad modum vel viribus superet vel secunda valetudine ac pulchritudine praestet, si haec bona modestiae ac temperantiae rationem adimant, sed ita, ut vitae et corporis cultus omnis accommodari ad animi rationem aptissime videatur.«

40 Haec cum ita a Platone scribantur, iudicare cuicumque liberum sit, »

4 cf. Plat. Pol. III. 402 e, 403 a. | 11 Plat. Pol. III. 413 e. | 18 cf. Plat. Pol. IX. 571 b—d. | 16 cf. Plat. Pol. IX. 580 d. | 17 cf. Plat. Pol. IX. 581 c. d. | 20 cf. Plat. Pol. IX. 586 b. | 22 Plat. Pol. IX. 586 a. | 81 Plat. Pol. IX. 591 b. c.

- ων και ἀλόγων τὸν τοιοῦτον βλον ἡγούμενος, ὁ μὴ μόνον μὴ ποιεῖν, ἀλλ'
- U 102 οὐδὲ λέγειν ἢ μιμεῖσθαι τοὺς ἄλλους προτρέπων, <ὁ> οἷς ἂν τις ἀπομαξάμενος
ἦθη πονηρὰ κακὸν τι μέγα ἐν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ λάθοι, ξυνιστάς. τί ἀναι-
σχυντότερον, τί βδελυρώτερον, τί τῇ ἀληθείᾳ ἐναντιώτερον, ὧν ὁ συκο-
φάντης οὗτος τοῦ σώφρονος τούτου ἀνδρὸς ἀδίκως κατηγορεῖ; ὅρα γὰρ οἷα δ
και ἐν τοῖς Νόμοις περὶ τῶν αὐτῶν τούτων Πλάτων διδάσκει. ὅπου οὐ
- V 166 παραινεῖ μόνον οὐδὲ συμβουλεύει, ἀλλὰ νομοιοθετεῖ και ἐπιτάττει και ἢ
πεῖθει ἢ ἀναγκάζει, τοῖς μὲν εὐπειθέσι τῶν νόμων τιμὰς ἀπονέμων, τοῖς
δὲ δυσπειθέσι δίκας τακτὰς ἐπιτιθεῖς. ἐν τοίνυν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων
περὶ ἡδονῆς και ἀφροδισίων τὸν λόγον ποιούμενος, τὴν μὲν ἀρρένων και 10
θελειῶν γενέσεως ἕνεκα κοινωνίαν κατὰ φύσιν ἀποδεδύσθαι φησί, »τὴν
δ' ἀρρένων πρὸς ἀρρένας ἢ θελειῶν πρὸς θηλειᾶς παρὰ φύσιν τε εἶναι και
τῶν πρώτων τὸ τόλμημα εἶναι δι' ἀκράτειαν ἡδονῆς«. ὅπου και σημειωτέον,
τὸ μηδὲ τὴν ἀρρένων και θελειῶν κοινωνίαν ἄλλως δοκεῖ συγχωρεῖν ἢ
γενέσεως ἕνεκα. δ και σαφέστερον ἐν τῷ ὀγδόῳ δηλοῦται. ἐπιτάττει γὰρ 10
ἐκεῖ ἀπέχεσθαι »ἀρούρας θηλειᾶς πάσης, ἐν ἣ μὴ βούλοισ' ἂν σοι φύεσθαι
τὸ σπαρένα«. οὕτω και περὶ γάμους αὐτοῦς τῷ τῆς ἐκκλησίας θεσμῷ συνω-
δὸς Πλάτων οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα ἢ τῆς ἐκ γόνων γενέσεως συγχωρούσης
τὸν γάμον. ὁ οὖν θήλειαι μὴ ἄλλη συγχωρῶν κοινωνεῖν ἢ γενέσεως ἕνεκα
- U 102^v παίδων, σχολῇ γε τὴν παρὰ φύσιν ἀρρένων πρὸς ἀρρένας μῖξιν, ἣν παρὰ 20
φύσιν τε καλεῖ και θηριώδη και ἀκρατείας γέννημα και δυστυχίας ἀπάσης
μητέρα, ἢ ἑτέροις συνεχώρησεν ἢ αὐτὸς φεῦ τῆς βλασφημίας ἐπετήδευσεν
ἂν; ἐπιφέρει δὲ και τοῖς εἰρημένοις ἐν τῷ πρώτῳ· »δύο γὰρ αὐταὶ πηγαὶ
μεθεῖνται φύσει ρεῖν«, τὴν ἡδονῶν και λυπῶν λέγων, »ἧν ὁ μὲν ἀρυτό-
μενος ὄθεν τε δεῖ και ὅποτε και ὅποσον εὐδαιμονεῖ, και πόλις ὁμοίως και 25
- B 71 ἰδιώτης και ζῶον ἅπαν, ὁ δ' ἀνεπιστημόνως ἅμα και ἐκτὸς τῶν καιρῶν
τάναντία ἂν ἐκείνῳ ζῆ. « και αὖ· ἕκαστος ἡμῶν εἰς ὧν δύο ἐν αὐτῷ
κέκτηται »ξυμβούλω ἐναντίω τε και ἀφρονε, ὧ προσαγορευόμεν ἡδονῆν και
λύπην.« »πρὸς δὲ τούτοις ἀμφοῖν αὖ δόξας μελλόντων, οἷν κοινὸν μὲν ὄνομα
ἐλπίς, ἰδιὸν δὲ φόβος μὲν ἢ πρὸ λύπης ἐλπίς, θάρρος δὲ ἢ πρὸ τοῦ ἐναν- 30
τίου. ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις λογισμὸς, ὅ τί ποτ' αὐτῶν ἄμεινον ἢ χειρόν.«
- V 166^v εἶτα τὴν λογισμοῦ ἀγωγὴν χρυσῆν τε και ἰερὰν εἶναι φησι. πόλιν τε και
ἰδιώτην τῇ τούτου ἀγωγῇ ἐπομένους και οὕτω ζῶντας κρείττους τε ἑαυτῶν
γίνεσθαι και εὐδαιμονας δύνασθαι.
- 10 Ἐν τε τῷ δευτέρῳ τῶν Νόμων δύο τινὲ εἶναι βίω φησίν, οἷν τὸν 35
μὲν ἡδιστον, ἄτερον δὲ δικαιοτάτον εἶναι. και τοὺς μὲν τὸν δικαιοτάτον
βλον βιοῦντας εὐδαιμονεστάτους εἶναι, τοὺς δὲ τὸν ἡδιστον ἀνευ ἀρετῆς
ἦκιστα. και αὖ· »ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ, σώφρων ὧν και δίκαιος, εὐδαίμων
- U 103 ἐστὶ και μακάριος, ἐάν τε μέγας και ἰσχυρὸς ἐάν τε μικρὸς και ἀσθενῆς
ἦ, και ἐάν πλουτῶν και μὴ· ἐάν δὲ ἄρα και πλουτῆ μὲν Κινύρα τε και 40

4/8 συκοφάντης B V M μῶμος U | 16 βούλοισ' Hermann corr. in βούλοιο | 27 αὐτῷ
U V αὐτῶν B M | 29 πρὸς U V πρὸ B M, corr. U* ex πρὸς | 41 πλουτῶν U B V πλουτῆ
Burnet | ἄρα και U B V | Burnet om. και